

Nr 119.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nybyggnad för lantmäterikontoret i Västerbottens län; given Stockholms slott den 23 februari 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Anders Örne.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Örne anför:

I den till innevarande års riksdag avlätna statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t under punkt 49, sjätte huvudtiteln, föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att i ämnet av-

låtas, till nybyggnad för lantmäterikontoret i Västerbottens län för budgetåret 1923—1924 beräkna ett extra reservationsanslag av 120,000 kronor.

Lantmäteristyrelsen
den 7/11 1908.

Frågan om beredande av stadigvarande lokal för lantmäterikontoret i Västerbottens län har sedan länge varit föremål för utredning. Redan i skrivelse den 7 november 1908 gjorde sålunda lantmäteristyrelsen framställning i ämnet. Styrelsen framhöll därvid, att lantmäterikontorets dåvarande lokal, som var inrymd i residensbyggnaden i Umeå samt innehöll en golvyta av tillsammans omkring 70.5 kvadratmeter, vore otillräcklig och att, då möjlighet saknades att inom residensbyggnaden i dess dåvarande skick erhålla lämplig lokal för kontoret, det syntes nödvändigt att omedelbart genom till- eller påbyggnad bereda dylik lokal. Visade sig frågans lösning på denna väg icke möjlig, låge det närmast till hands att på annan del av residenstomten uppföra en särskild byggnad för lantmäterikontoret. I avvaktan på en dylik lösning förordade styrelsen, att lokal måtte beredas kontoret genom förhyrning av vissa utrymmen i stadens rådhus, varom anbud då förelåg.

Länsstyrelsen
den 10/12 1908.

Länsstyrelsen i Västerbottens län, som den 10 december 1908 yttrade sig över lantmäteristyrelsens förslag, vitsordade otillräckligheten av lantmäterikontorets dåvarande lokal samt höll i likhet med lantmäteristyrelsen före, att lämplig lokal för lantmäterikontoret borde anskaffas genom nybyggnad. I avvaktan härpå tillstyrkte länsstyrelsen förhyrande av förenämnda utrymmen i rådhuset.

Kungl. Maj:ts
beslut
den 5/3 1909.

På grund av vad sålunda förekommit bemyndigade Kungl. Maj:ten den 5 mars 1909 länsstyrelsen att för tiden till den 30 september 1911 för lantmäterikontorets behov förhyra en lägenhet om 4 rum i Umeå stads rådhus mot en årlig hyra av 1,700 kronor, däri inberäknat ersättning för värme. Tiden för lokalens förhyrning har sedermera förlängts, och utgår nu gällande hyresavtal den 1 oktober 1924.

Förslag
år 1909 till
tillbyggnad av
residenset.

Med anledning av vad lantmäteristyrelsen samt länsstyrelsen anfört rörande anskaffande av stadigvarande lokal för lantmäterikontoret uppdrog dåvarande överintendentsämbetet åt tjänstgörande arkitekten hos ämbetet greve S. Cronstedt att uppgöra förslag till nybyggnad för lantmäterikontoret; och avlämnade Cronstedt i oktober 1909 ett dylikt förslag, avseende frågans lösning medelst en tillbyggnad vid residensets norra flygel. Kostnaderna för tillbyggnaden beräknades med dåvarande prisläge till 57,000 kronor.

I skrivelse till överintendentensämbetet den 20 december 1909 förklarade sig länsstyrelsen emellertid icke kunna godtaga detta förslag utan förordade lokalfrågans lösning genom en fristående byggnad. Såsom lämpligaste läge för en dylik byggnad föreslog styrelsen den obebyggda tomten nr 2 i kvarteret Tyr, belägen vid Storgatan mitt emot huvudingången till det å andra sidan av samma gata belägna residenset. Tomten, som för det dåvarande ägdes av enskild person, ansågs betinga ett pris av 9- å 10,000 kronor.

På grund av de anmärkningar, som framkommit mot ifrågavarande förslag om residensets tillbyggnad, kom detsamma ej att underställas Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse den 27 mars 1920 anmälde lantmäteristyrelsen, att de för lantmäterikontoret i Umeå stads rådhus förhyrda lokalerna dåmera vore för ändamålet otillräckliga. Styrelsen hemställde därför, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att lantmäterikontoret redan väsentligt före den 1 oktober 1924, då gällande hyresavtal utginge, kunde få inflytta i en fullt lämplig och för stadigvarande bruk avsedd lokal, för vilket ändamål erfordrades en golvyta av omkring 400 kvadratmeter.

Lantmäteristyrelsen
den 27/s 1920.

I skrivelse den 10 mars 1921 har byggnadsstyrelsen därefter underställt Kungl. Maj:ts prövning ett av arkitekten Gustav Holmdahl på styrelsens uppdrag uppgjort förslag till nybyggnad å den av länsstyrelsen föreslagna tomten i kvarteret Tyr, vilket förslag åskådliggjorts å 8 ritningsblad jämte beskrivning, dagteknad den 25 september 1920.

Förslag
år 1921 till
nybyggnad å
tomten nr 2 i
kvarteret Tyr.

I nämnda skrivelse har styrelsen till en början anfört bland annat följande:

Sedan den ursprungliga tiden för förhyrandet av lantmäterikontorets lokal i rådhuset förlängts att gälla till och med den 30 september 1924, hade länsstyrelsen på anmodan av byggnadsstyrelsen hos vederbörande kommunala myndighet gjort förfrågan, huruvida samma lokal finge av statsverket förhyras jämväl efter sistnämnda dag, men hade stadsfullmäktige i Umeå, enligt beslut vid sammanträde den 20 december 1918, förklarat, att med hänsyn till stadens eget behov av ökat lokalutrymme fortsatt förhyrande för statsverkets räkning av lokalen i fråga efter gällande hyresavtals utgång ej kunde medgivas. Med tillkännagivande härav hade länsstyrelsen i skrivelse till byggnadsstyrelsen framhållit, att det med hänsyn till såväl stadsfullmäktiges nyssnämnda beslut som ock lantmäterikontorets behov av ökat utrymme vore nödvändigt att vidtaga åtgärder för beredande av annan lokal för kontoret. Enligt vad länsstyrelsen hade sig bekant, kunde emellertid ingen av statsverkets byggnader i Umeå väntas vid hyrestidens utgång vara för ändamålet tillgänglig. En av länsstyrelsen gjord undersökning av möjligheten att för statsverkets räkning inköpa någon redan uppförd byggnad, som kunde vara lämplig för lantmäterikontoret, hade ej heller givit något resultat. Vid sådant

förhållande återstode enligt länsstyrelsens mening ej annan möjlighet än att statsverket själv uppförde en byggnad för lantmäterikontoret. Länsstyrelsen ville i samband härmed ifrågasätta, huruvida icke i en blivande nybyggnad lämpligen borde anordnas lokaler för Norrbygdens vattendomstol, vars kansli jämlikt kungörelse den 8 oktober 1918 (nr 801) tills vidare skulle vara förlagt till Umeå. För detta kansli förhyrdes för det dåvarande en privat bostad. Länsstyrelsen hölle fortfarande före, att den tidigare omnämnda tomten i kvarteret Tyr skulle bäst lämpa sig för den ifrågasatta nybyggnaden.

Vid den utredning, som byggnadsstyrelsen i anledning härav ansett sig böra verkställa rörande frågan om anskaffande av nya lokaler för lantmäterikontoret och vattendomstolen, hade styrelsen även funnit anledning undersöka möjligen befintliga krav på utvidgade eller nya lokaler för andra i Umeå förlagda statsinstitutioner. Generalpoststyrelsen hade nämligen hos byggnadsstyrelsen anmält, att postkontoret i Umeå, som inrymts i riksbankens byggnad, vore i behov av ökat utrymme; och hade generalpoststyrelsen anhållit, att byggnadsstyrelsen måtte vidtaga åtgärder för beredande av nya, tillräckliga och ändamålsenliga lokaler för postkontoret. För en förflyttning av postkontoret till annan byggnad talade även det förhållandet, att i riksbankens byggnad dessutom funnes inrymd stadens telegrafstation och att denna vid framdeles uppstående behov skulle kunna erhålla betydliga utvidgningsmöjligheter inom de ledigblivna postlokalerna, vilket med hänsyn till de stora kostnader, som nödvändigtvis måste uppstå vid en förflyttning av stationen, innebure en stor fördel för statsverket. I skrivelse den 6 augusti 1920 hade generalpoststyrelsen ävenledes meddelat, att Umeå stad erbjudit statsverket inköpa kvarteret Fabriken i Umeå, innehållande en areal av 8,673 kvadratmeter, till ett pris av 69,385 kronor.

Byggnadsstyrelsen har härefter berört frågan, huruvida byggnaden för det nuvarande seminariet i Umeå skulle kunna utnyttjas för tillgodoseende av något av förenämnda lokalbehov, sedan det under uppförande varande nya dubbelseminariet därstädes blivit taget i bruk.

Innan byggnadsstyrelsens utredning i denna del närmare beröres, må eriuras följande.

Den nuvarande seminariabyggnaden, som innehåller cirka 8,000 kubikmeter nyttig volym, är uppförd å mark, bestående av kvarteret Läraren i Umeå. Nämnda kvartersmark har av Umeå stad genom gåvobrev den 26 januari 1892, varå lagfart meddelats den 13 februari 1893, upplåtits åt statsverket »att användas till tomt för folkskolelärarinneseminariet» i Umeå.

Sedan fråga uppkommit om inrättande av nytt folkskoleseminarium i Norrland, beslöto stadsfullmäktige i Umeå den 15 november 1912 hos Kungl. Maj:t hemställa, att det nuvarande seminariet därstädes snarast måtte utvidgas till ett inom staden förlagt dubbelseminarium mot det att Umeå stad å sin sida förbunde sig, bland annat, att kostnadsfritt upplåta erforderligt tomtområde för det nya seminariets behov. Det i sådant hänseende erbjudna området utgjordes av viss mark, belägen vid Döbelns-

torg i staden. Därjämte förklarade sig stadsfullmäktige villiga att mot en köpeskilling ej överstigande 57,000 kronor inköpa nuvarande seminarie-tomten i Umeå med åbyggnader, därest det nya dubbelseminariets för-läggande till staden gjordes beroende av en dylik åtgärd från stadens sida.

Sedermera meddelade stadsfullmäktige i Umeå genom skrivelse den 20 oktober 1913, att staden vore villig att, utom det först erbjudna om-rådet, för ifrågavarande ändamål upplåta ytterligare en del intill nämnda område gränsande mark.

I enlighet med beslut vid sammanträde den 21 december 1917 anmälde stadsfullmäktige vidare i skrivelse den 10 januari 1918, att fullmäktige i stället för viss del av det tidigare erbjudna området erbjöde annat motsvarande område.

Med anledning av en inom riksdagen väckt motion beviljade 1920 års riksdag sedermera anslag för uppförande av byggnader för dubbel-seminarium i Umeå under förutsättning, att Umeå stad tillhandahölle byggnadstomt å villkor, som Kungl. Maj:t godkände.

Genom beslut den 3 mars 1922 har Kungl. Maj:t fastställt ritningar till ifrågavarande seminariebyggnader ävensom antagit stadsfullmäktiges ovannämnda erbjudande den 20 oktober 1913 med däri av stadsfullmäktige gjord ändring den 21 december 1917.

På grund av de uppoffringar, Umeå stad iklätt sig för det nya semi-nariet, hava stadsfullmäktige ansett staden äga berättigade anspråk på att få övertaga den nuvarande seminarietomten, sedan seminariet flyttat till sina nya lokaler; och hava jämväl yrkanden i sådan riktning från stadens sida framkommit. Den nuvarande seminariebyggnaden torde därvid till en början hava av staden avsetts till skollokaler. Ordnan-det av stadens skolväsende har emellertid icke ansetts kunna anstå till dess seminarie-frågan erhållit sin lösning, utan har staden sett sig nödsakad att genom nybyggnad förskaffa sig erforderliga skollokaler. Sedan frågan om in-rättandet av en ny hovrätt för Norrland blivit aktuell, hava emellertid stadsfullmäktige, i samband med vissa erbjudanden för tillgodoseende av hovrättens lokalbehov vid eventuell förläggning till Umeå, förklarat sig vilja avstå från sina tidigare anspråk på nuvarande seminariefastig-heten, under förutsättning att densamma toges i bruk för en till staden förlagd hovrätt.

Beträffande möjligheten att utnyttja den nuvarande seminariebygg-naden, därest densamma efter det nya seminariets tagande i bruk finge av statsverket disponeras, har byggnadsstyrelsen i sin skrivelse den 10 mars 1921 anfört, bland annat, följande:

En av byggnadsstyrelsen verkställd förberedande undersökning hade givit vid handen, att byggnaden vid seminariets utflyttning med obetydlig förändring skulle kunna tillgodose andra, starkt trängande lokalbehov för statsverkets räkning i Umeå stad, i det att postkontoret i bottenvåningen skulle kunna erhålla fullt tillräckligt utrymme med ej obetydliga utvecklingsmöjligheter genom tillbyggnader och därjämte såväl lantmäterikontor som omförmälda vattendomstol kunna inrymmas i den övre våningen. Vid förfrågan hos vederbörande byråchef i generalpoststyrelsen hade denne under hand meddelat, att byggnadens läge i staden visserligen ej vore det för ett postkontor mest önskvärda, men att lokalerna väl fyllde alla rimliga krav på utrymme och ändamålsenlighet. Byggnaden läge emellertid invid en av stadens förnämsta gator, vadan anmärkningen mot läget icke syntes byggnadsstyrelsen böra tillmätas avgörande betydelse, om genom förläggningsen i övrigt avsevärda fördelar stode att vinna i ekonomiskt hänseende.

Kostnaden för de erforderliga förändringarna torde kunna approximativt beräknas till 320,000 kronor. Skulle den gamla seminariebyggnaden med tillhörande tomt icke av staten få disponeras, uppstode nödvändigt fråga om en nybyggnad för lantmäterikontoret och vattendomstolen. Postkontorets lokalfråga bleve likväl härmed icke löst. Av det anförda framginge med all tydlighet, att det vore för statsverket synnerligen ekonomiskt förmånligt att i sin ägo behålla seminariebyggnaden samt betinga sig fri nyttjanderätt till såväl densamma som tomt.

Vad åter beträffade byggnadens användning för en blivande hovrätt, ville styrelsen erinra, att då hovrätten för Skåne och Blekinge förlades till Malmö, denna stad ej blott kostnadsfritt upplåtit tomt utan även låtit uppföra den för hovrättens behov erforderliga byggnaden, vilken sedan med full äganderätt av staden överlämnats till staten. Då vidare flera städer än Umeå torde komma i fråga såsom förläggningsort för en eventuell norrländsk hovrätt, syntes det icke vara osannolikt, att någon av dessa befunnas villig att, i likhet med Malmö stad, utan kostnad för statsverket ställa erforderliga lokaler till förfogande för den nya hovrätten.

Den förberedande undersökning, byggnadsstyrelsen vidtagit för utrönande av möjligheten att använda den nuvarande seminariebyggnaden i Umeå för annat statsändamål, hade sålunda givit vid handen, att byggnaden skulle på ett praktiskt och ekonomiskt fördelaktigt sätt kunna utnyttjas och att för lantmäterikontoret därstädes skulle kunna åstadkommas ändamålsenliga lokaler. Då emellertid frågan om uppförande av nybyggnad för seminariet vid tiden för avlåtandet av förevarande skrivelse icke blivit slutligen utredd och då lantmäterikontorets lokalfråga snarast möjligt krävde sin lösning, därest nya lokaler skulle stå till kontorets förfogande senast hösten 1924, hade byggnadsstyrelsen ansett sig böra underställa Kungl. Maj:ts prövning ovannämnda av arkitekten Holmdahl uppgjorda förslag till nybyggnad för ändamålet å tomt nr 2 i kvarteret Tyr, vilken tomt dåmera i sin helhet förvärvat av Umeå stad.

Jämlikt beslut vid sammanträde den 18 mars 1921 hava stadsfullmäktige i Umeå erbjudit staten att förvärva ifrågavarande tomt för ett pris av 8,500 kronor, under förutsättning att köpeavtal upprättats och underskrivits före den 1 juni 1922. Anbudet har sedermera förlängts att gälla till den 1 juni 1923.

Enligt det av Holmdahl upprättade förslaget skulle å tomten uppföras en byggnad av tegel, på grund och källarmurar av betong, i två våningar, innehållande i bottenvåningen lokal för lantmäterikontor samt i våningen 1 trappa upp lokaler för vattendomstolen jämte en lägenhet om två rum och kök m. m.

Enligt i oktober 1920 uppgjord beräkning skulle byggnadskostnaderna uppgå till 386,000 kronor. Inberäknat köpeskillingen skulle alltså kostnaden för förslagets genomförande enligt nämnda beräkning uppgå till 394,500 kronor.

I skrivelse den 4 februari 1922 har lantmäteristyrelsen ånyo gjort framställning om åtgärder för anskaffandet av ny lokal för lantmäterikontoret.

Lantmäteristyrelsen den 4/2 1922.

I med anledning härav avgivet utlåtande av den 16 mars 1922 har byggnadsstyrelsen, under erinran att frågan om uppförande av den nya seminariebyggnaden dåmera blivit avgjord, ånyo till undersökning uppdragit de olika möjligheterna för en lösning av lantmäterikontorets lokalfråga samt anför härom följande.

Byggnadsstyrelsen den 10/3 1922.

Den enda statsverket tillhöriga byggnaden inom staden, som i förevarande fall skulle kunna komma i fråga, vore den nuvarande seminariebyggnaden. Byggnadsstyrelsen hade därför i skrivelse till länsstyrelsen i Västerbottens län den 16 februari 1922 anhållit om ett uttalande från ortsmyndigheterna rörande möjligheten för statsverket att för, bland annat, nu ifrågakomna ändamål disponera den äldre seminariebyggnaden, varjämte styrelsen, då den nya seminariebyggnaden icke med säkerhet kunde beräknas bli färdig till inflyttning förrän hösten 1925 samt den gamla byggnaden därefter icke skulle kunna färdigställas för, bland annat, lantmäterikontoret förrän tidigast den 1 april 1926, anhållit om upplysning, huruvida vederbörande numera icke vore villiga att medgiva en förlängning till sistnämnda dag av gällande hyreskontrakt rörande lantmäterikontorets nuvarande lokal i stadens rådhus.

Med skrivelse den 11 mars 1922 hade länsstyrelsen med anledning härav till byggnadsstyrelsen överlämnat en av stadsfullmäktige i Umeå till länsstyrelsen den 10 i samma månad avlåten skrivelse i ärendet, däri stadsfullmäktige hållit före, att med hänsyn till innehållet av upplåtelsehandlingen för gamla seminarietomten tomtens användning för annat än i gåvobrevet angivet ändamål icke kunde ske utan stadsfullmäktiges medgivande, varjämte stadsfullmäktige förklarat, att staden vidhölle sin tidigare intagna ståndpunkt att icke vilja avstå

från sina anspråk på den gamla seminarietomten med mindre den där uppförda byggnaden toges i anspråk för en till Umeå förlagd hovrätt, samt att, enär lantmäterikontorets nuvarande lokal vore behöflig för stadens eget behov efter den 1 oktober 1924, stadsfullmäktige nödgades avböja framställning om hyreskontraktets förlängning.

För egen del ville byggnadsstyrelsen med avseende å statens dispositionsrätt beträffande den nuvarande seminarietomten framhålla, att staten, enligt styrelsens mening, icke med hänsyn till ordalagen i gåvobrevet torde kunna anses vara förhindrad att, sedan den nya seminariebyggnaden blivit iordningställd, använda den nuvarande, på statens bekostnad uppförda seminariebyggnaden för annat än det ursprungligen avsedda ändamålet. Staden hade icke heller i gåvobrevet, varå lagfart meddelats kronan, förbehållit sig rätt att, för den händelse byggnaden i fråga icke längre skulle behöva tagas i anspråk för sistnämnda ändamål, vare sig återfå den gamla tomten eller att lösa den därå uppförda byggnaden. Icke heller torde, enligt vad byggnadsstyrelsen från vederbörande under hand inhämtat, något dylikt förbehåll av staden uppställts i samband med upplåtelsen till kronan av den nya seminarietomten. Några billighetsskäl för att tillerkänna staden sagda rätt kunde, enligt byggnadsstyrelsens mening, icke anses föreligga, med hänsyn tagen till den stora fördel, som utvidgningen av det nuvarande seminariet till ett dubbelseminarium innebure för staden, och då den gamla byggnaden just på grund av denna utvidgning icke längre vore för sitt ändamål tillräcklig.

Då emellertid, såsom ovan framhållits, lokaler inom den nuvarande seminariebyggnaden icke kunde för lantmäterikontoret iordningställas förrän tidigast den 1 april 1926, vore det en oundgänglig förutsättning för genomförandet av förslaget om inrymmande av lantmäterikontoret i sagda byggnad, att statsverket intill nämnda dag fortfarande finge disponera lantmäterikontorets nuvarande lokal i rådhuset. Staden hade emellertid vid upprepade tillfällen och senast i stadsfullmäktiges ovan omförmälda skrivelse förklarat sig icke vilja medgiva någon förlängning av det rörande sistnämnda lokal gällande hyreskontrakt.

Under förutsättning att staden icke kunde förmås att frångå sin sålunda intagna ståndpunkt och då någon ny lokal för lantmäterikontoret, såsom ovan antytts, icke kunde beredas inom någon annan statsverket tillhörig fastighet i staden samt, enligt vad styrelsen under hand från orten erfarit, någon lämplig lokal för ändamålet i fråga icke kunde erhållas genom förhyrning eller genom förvärv av någon fastighet, återstode således icke annat än att genom uppförandet av en nybyggnad lösa förevarande lokalfråga.

Med anledning av vad sålunda anförts hänvisade byggnadsstyrelsen till det av styrelsen år 1921 till Kungl. Maj:ts prövning överlämnade, av arkitekten Holmdahl upprättade förslaget. Enligt av styrelsen verkställda förnyade beräkningar skulle byggnadskostnaderna, vilka år 1921 beräknats till 386,000 kronor, med i mars 1922 gällande priser uppgå till allenast 290,000 kronor. Inberäknat tomtkostnaderna skulle alltså, enligt denna beräkning, förslaget komma att draga en kostnad av 298,500 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t genom remiss den 6 oktober 1922 anbefallt länsstyrelsen i Västerbottens län att verkställa utredning rörande möjligheten att, utan nybyggnad, ordna lantmäterikontorets lokalfråga ävensom i samband därmed rörande statsverkets dispositionsrätt till den nuvarande seminariebyggnaden.

Kungl. Maj:ts
remiss den
6/10 1922.

I med anledning härav avgivet utlåtande av den 29 november 1922 anför länsstyrelsen till en början följande:

Länsstyrelsen
den 29/11 1922.

»Då det syntts ligga närmast till hands att utröna, huruvida icke stadsfullmäktige i Umeå, trots sitt tidigare avböjande, ändock skulle kunna befinnas viliga att på ett eller ett par år förlänga hyreskontraktet angående lantmäterikontorets nuvarande lokaler, har länsstyrelsen gjort framställning i sådant syfte till stadsfullmäktige, men hava dessa avböjt förlängning av hyreskontraktet, enär staden själv måste för egna ändamål använda lokalerna ifråga. Det lär ej heller kunna bestridas, att ett verkligt behov föreligger för staden att till tjänstelokaler för egen räkning snarast möjligt komma i besittning av de rum i rådhuset, som nu upptagas av lantmäterikontoret.

Vid nu berörda förhållande är det oundgängligt att till den 1 oktober 1924 bereda lantmäterikontoret erforderliga lokaler. Enligt vad från lantmäterikontoret inhämtats, bör för lantmäterikontorets och avvitringskontorets behov beräknas ett utrymme av minst 400 kvadratmeter. Lantmäterikontorets lokaler i rådhuset upptaga c:a 165 kvadratmeter och avvitringskontoret, vilket är förlagt till gamla sparbanken, huset nr 1 i kvarteret Färgaren, till c:a 170 kvadratmeter eller tillhopa 335 kvadratmeter, vartill i avvitringskontoret tillkommer en vaktmästarebostad om c:a 70 kvadratmeter. Hyran för avvitringskontoret utgår med 2,800 kronor per år och torde kontoret kunna beräknas få disponera lokalerna praktiskt taget huru länge som helst. En överflyttning av lantmäterikontorets kartor och handlingar till avvitringskontoret är icke möjlig, då de av avvitringskontoret disponerade lokalerna icke förslå för lantmäterikontorets och avvitringskontorets gemensamma behov. Avvitringskontoret är också inrymt i ett trähus och det stenvälv, som där finnes anordnat för avvitringskontorets kartor, lämnar icke möjlighet för förvarande av mer än en ringa bråkdel av lantmäterikontorets kartor.»

Länsstyrelsen har vidare överlämnat av länsarkitekten E. Lundquist på uppdrag av styrelsen uppgjorda förslag till olika lösningar av förevarande fråga.

Dessa olika förslag avse följande alternativ:

dels beredande av lokaler för lantmäterikontoret i nuvarande seminariebyggnaden;

dels beredande av lokaler för lantmäterikontoret i de nuvarande till riksbankens byggnad förlagda postlokalerna;

dels förhyrande av lokal för lantmäterikontoret i en Umeå byggnadsaktiebolag tillhörig fastighet, belägen i kvarteret Frigg;

dels ock uppförande av nybyggnad i kvarteret Tyr, tills vidare avsedd allenast för lantmäterikontoret.

Slutligen har jämväl av länsarkitekten uppgjorts ett utkast till en tillbyggnad för ifrågavarande ändamål av länsresidenset i Umeå.

För egen del anför länsstyrelsen beträffande dessa förslag följande:

»Vad först beträffar frågan om *disponerande av nuvarande seminariebyggnaden* till lokaler för bl. a. lantmäterikontoret, får länsstyrelsen framhålla, att, även om den nya seminariebyggnaden blir färdig att tagas i anspråk med hösten 1924, den gamla seminariebyggnadens omändrande till lämpliga lokaler för lantmäterikontoret m. m. måste taga sådan tid i anspråk, att lantmäterikontoret först på sommaren eller hösten 1925 kan inflytta i gamla seminariebyggnaden. Anmärkas bör här, att bl. a. brandfria bjälklag måste inläggas i seminariebyggnaden för att kunna inrymma lantmäterikontorets arkiv samt att centraluppvärmning bör anordnas. Det utrymme, som kan erhållas i övre våningen i seminariet, uppgår till 475 kvadratmeter och är således fullt tillräckligt för lantmäterikontorets (och avvittringskontorets) behov. Att i denna våning därjämte inrymma lokaler för vattendomstolen synes däremot icke möjligt. Med hänsyn till de omändringsarbeten, som seminariebyggnaden måste undergå för att i byggnadens övre våning kunna inrymma lantmäterikontoret, löser den nu angivna utvägen således icke lantmäterikontorets lokalfråga, som måste vara ordnad till 1 oktober 1924, då tiden för nuvarande hyreskontrakt utgår. Enligt länsstyrelsens mening är ej heller den utväg framkomlig, som länsarkitekten eventuellt tänkt sig, eller att den övre våningen i seminariebyggnaden skulle kunna av seminariet avstås redan i början av år 1924 för att kunna iordningställas till lantmäterikontor och detta dit förflyttas till 1 oktober 1924. Detta förutsätter, att provisoriska lokaler för seminariet i ersättning för den avstådda övre våningen skulle kunna förhyras på annat håll, tills dess att den nya seminariebyggnaden blivit färdig och inflyttning däri kunnat ske. Sådana lokaler äro emellertid icke möjliga att förvärva. Ett så omfattande reparationsarbete å övre våningen som det ifrågasatta måste också verka störande på undervisningen i skollokalerna i den undre våningen och kan knappast genomföras utan att hela huset får disponeras. Kostnaden för ändringsarbetena i seminariebyggnaden i sin helhet äro av länsarkitekten beräknade till 108,000 kronor, varav således hälften eller 54,000 kronor skulle kunna räknas för den övre våningen och inrymmande där av lokaler för lantmäterikontoret. Den nedre våningen har av länsarkitekten beräknats skola användas för postens behov, och torde de sålunda vunna lokalerna väl lämpa sig för postverket, förutsatt att deras läge icke anses alltför ofördelaktigt. Förläggande av postkontoret till seminariebyggnadens nedre våning är emellertid enligt länsstyrelsens mening en nödfallsutväg, då postkontorets läge därmed ej blir gynnsamt. En förflyttning av postkontoret från dess nuvarande plats i den av post, telegraf och riksbank nu gemensamt disponerade byggnaden i kvarteret Höder är emellertid trängande. Både post och telegraf äro nu så trångbodda, att för ettdera av dessa verk nya lokaler inom den allra närmaste framtiden måste anskaffas. Det synes då naturligast, att det är posten, som förflyttas till andra lokaler.

Vid behandling av ovan berörda utväg att för postens och lantmäterikontorets behov använda gamla seminariebyggnaden har länsstyrelsen utgått från, att denna byggnad ej behövs för andra ändamål och att statsverket i och med den nya seminariebyggnadens tillkomst kan fritt förfoga över tomten med den därå uppförda seminariebyggnaden.

I skrivelse den 18 oktober 1922 har länsstyrelsen emellertid för sin del anslutit sig till stadsfullmäktiges i Umeå förslag om disponerande av gamla seminariabyggnaden till lokaler för en norrländsk hovrätt. Med hänsyn till ordalydelsen av stadsfullmäktiges gåvobrev den 26 januari 1892 å gamla seminarie-tomten och vad stadsfullmäktige anfört i sin skrivelse den 10 mars 1922 har länsstyrelsen härvid tillika uttalat den mening, att tomtområdet i fråga icke utan stadsfullmäktiges medgivande torde kunna fritt disponeras av statsverket för andra än sitt ursprungligen avsedda ändamål. Att härom förebringa någon särskild utredning utöver den i handlingarna redan innehållna står icke i länsstyrelsens förmåga. Spörsmålet är av rent juridisk natur. Länsstyrelsen har tidigare uttalat sin mening och vidhåller fortfarande densamma. Givetvis kunna andra meningar i en dylik rättsfråga även hävdas. Att för närvarande inleda underhandlingar med stadsfullmäktige, som erbjudit sig eftergiva sina anspråk på tomten, om seminariabyggnaden kommer att tagas i anspråk för en hovrätt — och för sådant fall jämväl iklätt sig avsevärda ekonomiska uppoffringar och andra utfästelser — i syfte att statsverket skulle erhålla full frihet att disponera tomten för vilket statsändamål som helst, är uppenbart lönlöst.

Ett förläggande av *lantmäterikontoret till postverkets nuvarande lokaler* är möjligt. Förslag är i sådant hänseende uppgjort av länsarkitekten, utvisande att kostnaden härför skulle uppgå till 40,000 kronor. Detta alternativ förutsätter, att nya lokaler kunna vinnas för postverket redan från våren 1924. Då förhyrande av lokaler för posten — även om det vore av provisorisk art — icke lär vara möjligt, måste detta lokalbehov tillgodoses medelst nybyggnad för postverket. En olägenhet med lantmäterikontorets förläggande till postens nuvarande lokaler är att därmed telegrafverkets utvidgningsbehov i den nuvarande gemensamma byggnaden blir stängt eller avsevärt försvårat. Nu berörda alternativ synes i följd härav icke kunna förordas.

Förslag föreligger vidare om *förhyrande av en privatvåning i ett enskilt hus* (stenhus) i kvarteret Frigg för lantmäterikontoret. Dessa lokaler kunna anordnas i god tid före den 1 oktober 1924; de bliva emellertid knappa — yttinnehåll blott c:a 325 kvadratmeter — och äro otillräckliga för en längre framtid. Kostnaden för iordningställandet av ifrågavarande våning belöper sig till 30,000 kronor. Då hyran skulle utgöra 5,000 kronor och fastighetsägaren förbehållit sig att statsverket, när lokalen lämnas, skall återställa den i sitt förutvarande skick, vilket måste förorsaka rätt så avsevärda kostnader, är detta alternativ för statsverket ekonomiskt ofördelaktigt. Enär ej heller fullt tillräckliga och lämpliga lokaler vinnas genom detta alternativ, anser länsstyrelsen, att ett förhyrande och iordningställande av förevarande våning för lantmäterikontorets behov icke bör ifrågakomma.

Länsarkitekten har vidare framlagt ett utkast till *tillbyggnad av länsresidenset*, varmed ej blott för lantmäterikontoret lämpliga lokaler skulle vinnas utan även en utvidgning av länsstyrelsens lokaler komme till stånd. Då kostnaden för denna tillbyggnad är betydande, av länsarkitekten uppskattad till approximativt 190,000 kronor, och en utvidgning av länsstyrelsens lokaler, som nu äro i knappaste laget, dock icke är trängande, anser länsstyrelsen detta alternativ likaledes böra lämnas ur räkningen.

Den enda möjliga lösningen av förevarande brådskande lokalfråga är enligt länsstyrelsens mening *en nybyggnad för lantmäterikontor*. Det förslag till en sådan i kvarteret Tyr, som upprättats och som med hänsyn till belägenhet och anordningar

synes synnerligen lämpligt, torde därför böra komma till utförande, dock med den inskränkning, som kan föranledas av det förslag, som upprättats av länsarkitekten och som upptager lokaler för *allenast* lantmäterikontor. Det har nämligen syntts länsstyrelsen, att beredande av nya lokaler för vattendomstolen icke för närvarande vore av så trängande natur, att de behöva omedelbart tillgodoses. Den ifrågasatta nybyggnaden bör därför *allenast* uppföras för det nu trängande behovet eller för lokaler åt lantmäterikontoret, men bör dock så planeras och anordnas, att man framdeles genom tillbyggnad kan, om så prövas lämpligt, erhålla erforderliga lokaler för vattendomstolen. En högst betydande besparing skulle vinnas med nu antytt förslag. Länsarkitekten beräknar, att en fullt tillräcklig och lämplig byggnad för lantmäterikontoret (och avvittringskontoret) skulle kunna med nuvarande prisläge uppföras för 108,000 kronor.

Då tomten betingar ett pris av 8,500 kronor, torde ett anslag av c:a 120,000 kronor vara fullt tillräckligt för uppförande av nu ifrågasatt byggnad. Man torde möjligen ock kunna beräkna, att därest byggnaden uppföres samtidigt med den nya seminariebyggnaden härstädes, vissa kostnader såsom för materialanskaffning, för kontroll o. d. kunna något nedbringas. Beaktas torde ock, att arbetskostnaderna i orten för närvarande äro gynnsamma för igångsättande av nya byggnadsföretag. Genom frågans hänskjutande till 1923 års riksdag kan uppförandet och inredandet av byggnaden också väl medhinnas till den 1 oktober 1924, förutsatt att arbetena få påbörjas redan på våren 1923. Med detta vinnes också rådrum för det lämpligaste ordnandet av andra statsinstitutioners behov av nya eller utvidgade lokaler i Umeå. Blir ej gamla seminariebyggnaden disponerad för en norrländsk hovrätt, kommer den säkerligen till nytta för postverkets och eventuellt vattendomstolens behov eller för andra statsbehov, sedan uppgörelse härom vunnits med stadsfullmäktige.»

På grund av vad sålunda anförts hemställer länsstyrelsen om avlåtande till riksdagen av förslag om uppförande å ifrågavarande tomt i kvarteret Tyr av en byggnad, avsedd för närvarande *allenast* att inrymma lantmäterikontor (och avvittringskontor).

Ifrågavarande förslag belyses närmare av en utav länsarkitekten Lundqvist uppgjord planskiss, utgörande i vissa delar en omarbetning av det av arkitekten Holmdahl uppgjorda förslaget.

Byggnads-
styrelsen den
14/12 1922.

Till följd av remiss har byggnadsstyrelsen avgivit förnyat utlåtande i ärendet den 14 december 1922 och därvid överlämnat från lantmäteristyrelsen infordrat yttrande.

I nämnda yttrande har lantmäteristyrelsen meddelat, att styrelsen utan tvekan anslutit sig till länsstyrelsens förslag i dess skrivelse den 29 november 1922.

För egen del framhåller byggnadsstyrelsen, att då stadsfullmäktige vidhållit sitt tidigare beslut att icke medgiva förlängning av gällande kontrakt rörande förhyrandet av lokal för lantmäterikontoret i stadens rådhus, numera annan möjlighet att ordna kontorets lokalfråga efter den

1 oktober 1924 äro genom nybyggnad icke torde föreligga. I likhet med länsstyrelsen ansågo sig byggnadsstyrelsen icke kunna förordna en provisorisk lösning genom förhyrande av den härför ifrågasatta lägenheten i kvarteret Frigg, då lokalerna där skulle bliva varken lämpliga eller tillräckliga samt anordningen bleve förenad med icke obetydliga kostnader.

Enligt av byggnadsstyrelsen verkställda beräkningar skulle uppförandet av en nybyggnad för ifrågavarande ändamål med den av länsstyrelsen förordade inskränkningen komma att draga en kostnad av 170,000 kronor eller alltså icke oväsentligt mera än vad länsstyrelsen antagit. Kostnaderna för uppförandet av en byggnad för lantmäterikontoret och vattendomstolen enligt arkitekten Holmdahls förslag kunde numera icke väntas överstiga 250,000 kronor, däri inräknat tomtinköp med 8,500 kronor. Med hänsyn härtill och då de för lantmäterikontoret avsedda lokalerna enligt arkitekten Holmdahls förslag skulle erhålla en för sitt ändamål lämpligare förläggning med arkivet i samma våning som tjänsterummen än enligt länsstyrelsens förslag, enligt vilket dessa lokaler skulle komma att ligga i olika våningar, samt då vidare tomten enligt det större förslaget redan från början komme att ekonomiskt bättre utnyttjas, tvekade byggnadsstyrelsen icke att förordna det av styrelsen tidigare framlagda förslaget.

Såsom av föreliggande utredning framgår, utlöper tiden för gällande hyreskontrakt rörande lantmäterikontorets nuvarande lokal i Umeå stads rådhus den 1 oktober 1924, och har staden bestämt motsatt sig fortsatt förhyrning för tiden därefter av lokalen i fråga. Det är därför nödvändigt att till nämnda tidpunkt anskaffa nya lokaler för lantmäterikontorets räkning.

*Departements-
chefen.*

För beredande av tillfredsställande utrymme för lantmäterikontoret erfordras, enligt vad lantmäteristyrelsen meddelat, en golvyta av cirka 400 kvadratmeter. Detta utrymme torde emellertid även vara tillräckligt för inrymmande av avvittringskontoret, för vars räkning särskild lokal för närvarande förhyres. Detta kontors arbete kommer nämligen i och med avvittringsförfarandets successiva fullbordande undan för undan att minskas, varjämte, därest avvittringskontoret sammanföres med lantmäterikontoret, dess nuvarande personal torde kunna något inskränkas.

Beträffande de olika alternativen till lösande av föreliggande lokalfråga framgår till en början, att, sedan de under uppförande varande byggnaderna för det nya dubbelseminariet i Umeå tagits i bruk, lämpliga och fullt tillräckliga lokaler skulle kunna anordnas för lantmäterikontoret i den nuvarande seminariebyggnaden under förutsättning att vissa omändringsarbeten där verkställdes. I denna byggnad skulle jämväl

utrymme kunna vinnas för tillgodoseende av andra lokalbehov för statsverkets räkning.

Olika uppfattningar hava emellertid bland de i ärendet hörda myndigheterna yppats beträffande statens rätt att mot stadens bestridande disponera seminariebyggnaden för ifrågasättande ändamål. Även under förutsättning av statens oinskränkta rätt härutinnan löser nu berörda alternativ ej lantmäterikontorets lokalfråga till den 1 oktober 1924. De nya seminariebyggnaderna kunna nämligen icke förväntas bli färdiga att tagas i bruk för seminariets räkning förrän under hösten 1925, och först till våren 1926 torde de erforderliga omändringsarbetena å nuvarande seminariebyggnaden kunna genomföras.

Att å andra sidan för endast ett eller annat år bereda provisoriska lokaler för lantmäterikontoret torde knappast vara möjligt, då det med hänsyn till lantmäterikontorets dyrbara och delvis oersättliga kartmaterial ej kan ifrågasättas att, även för en relativt kort tid, inrymma kontoret i lokaler, där brandsäkerheten icke är på tillfredsställande sätt tryggad.

Härtill kommer att, innan riksdagen fattat beslut i fråga om förläggningssorten för en till Norrland förlagd hovrätt, det icke med bestämdhet kan avgöras, huruvida den nuvarande seminariebyggnaden kan bli behövlig för denna hovrätt. Kostnaderna för de omändringsarbeten i seminariebyggnaden, som äro nödvändiga för att kunna inrymma lantmäterikontoret och andra statsinstitutioner därstädes, äro för övrigt ganska avsevärda; enligt inom byggnadsstyrelsen verkställd beräkning skulle genomförandet av det utav länsarkitekten uppgjorda förslaget till nu nämnda omändringsarbeten draga en kostnad av icke mindre än 154,000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde förevarande alternativ icke lämpligen böra läggas till grund för lösande av lantmäterikontorets lokalfråga. Jag förutsätter emellertid, att, så snart klarhet vunnits, att den nuvarande seminariebyggnaden ej behöver tagas i anspråk för en norrländsk hovrätt, frågan om byggnadens användning ånyo upptages till prövning, därvid man, eventuellt efter förhandlingar med Umeå stad, har att avgöra, huruvida byggnaden bör försäljas eller utnyttjas för tillgodoseende av något statens lokalbehov i Umeå.

Vidare har ifrågasatts att inrymma lantmäterikontoret i postkontorets nuvarande lokaler i Umeå, därvid nya lokaler skulle beredas postverket. Enligt föreliggande utredning skulle postkontorets nuvarande lokaler, vilka äro belägna å nedre botten i riksbankens fastighet därstädes, kunna iordningställas för lantmäterikontorets räkning för en kostnad av omkring 40,000 kronor.

För belysande av detta alternativ må erinras, att sedan flera år tillbaka behov av ökat utrymme förelegat såväl för postkontoret som ock för telegrafstationen i Umeå, vars lokaler äro belägna en trappa upp i riksbankshuset. Utredningar hava tidigare verkställts angående möjligheten att genom om- eller tillbyggnad av riksbankshuset bereda erforderligt utrymme för de båda verken, men hava vidare åtgärder i sådan riktning, särskilt med hänsyn till kostnadsfrågan, hittills fått anstå. Med anledning av vissa uttalanden rörande dessa lokalbehov i den av riksdagens revisorer till 1921 års riksdag avgivna berättelsen har generalpoststyrelsen i avgiven förklaring den 29 december 1920 ytterligare framhållit behovet av en snar lösning av postkontorets lokalfråga, därvid styrelsen emellertid uttalat sig mot ett redan då av byggnadsstyrelsen under hand framlagt förslag om förflyttning av postkontoret till den nuvarande seminariebyggnaden samt i sådant hänseende framhållit, att med hänsyn till denna byggnads mindre centrala läge inom staden postkontorets förläggande dit torde komma att möta mycket starkt motstånd från posttrafikanternas sida.

Ett ordnande av lantmäterikontorets lokalfråga genom kontorets förflyttning till riksbankshuset förutsätter, att nya lokaler beredas postkontoret i så god tid före den 1 oktober 1924, att lantmäterikontoret vid denna tid kunde inflytta i de nuvarande postkontorslokalerna. Detta lärer å andra sidan knappast kunna ske utan nybyggnad för postverkets räkning, enär någon staten tillhörig byggnad i Umeå ej kan förväntas vara i erforderlig tid för ändamålet disponibel samt, på sätt länsstyrelsen framhållit, lämplig lokal för postkontoret icke torde kunna anskaffas genom förhyrning. Generalpoststyrelsen är emellertid, enligt vad jag inhämtat, icke för närvarande villig att förorda en dylik nybyggnad, särskilt som styrelsen finner postkontorets lokalfråga lämpligast böra lösas genom vissa ifrågasatta utvidgningar av den nuvarande lokalen.

Jämväl detta alternativ synes därför böra lämnas ur räkningen.

Beträffande härefter möjligheten att genom förhyrning på ett mera stadigvarande sätt bereda lokaler för lantmäterikontoret, så har Umeå byggnadsaktiebolag erbjudit sig att mot en hyra av 5,000 kronor per år upplåta en lägenhet i den bolaget tillhöriga fastigheten i kvarteret Frigg. Hyrestiden har föreslagits till 15 å 20 år med rättighet för statsverket till förlängning av hyrestiden. Detta anbud torde emellertid vara för statsverket mindre fördelaktigt, då lägenheten i fråga icke kan användas för lantmäterikontoret utan betydande ändringsarbeten, vilka beräknats draga en kostnad av 30,000 kronor, varjämte, därest hyresvärden så fordrade, lägenheten vid hyrestidens utgång skulle återställas i sitt ur-

sprungliga skick. Vidare är att märka, att det utrymme, som här kunde beredas för lantmäterikontoret, uppgår till allenast 325 kvadratmeter och alltså icke kan anses tillräckligt för någon längre tid.

Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna torde, så vitt jag kunnat finna, annan möjlighet att tillfredsställande lösa lantmäterikontorets lokalfråga än genom nybyggnad icke föreligga. I sådant hänseende har alternativt ifrågasatts tillbyggnad av länsresidenset eller uppförandet av en särskild byggnad för ändamålet å den tomt i kvarteret Tyr, som av staden erbjudits staten till inköp. Då förstnämnda alternativ torde ställa sig avsevärt dyrare än en nybyggnad å nyssnämnda tomt och ej heller i övrigt vara lämpligt, har jag ansett mig böra stanna vid det av länsstyrelsen och lantmäteristyrelsen förordade förslaget, vilket avser uppförande av en byggnad å tomten nr 2 i kvarteret Tyr, tills vidare avsedd allenast för lantmäterikontoret, men planlagd på sådant sätt att tillbyggnad kan ske. Byggnadsstyrelsens förslag att redan från början uppföra byggnaden till den storlek, som erfordras för beredande av lokaler därstädes även för vattendomstolens kansli, har jag icke kunnat biträda. Denna utvidgning skulle föranleda en merkostnad av omkring 80,000 kronor och torde icke för närvarande vara behövlig, då, enligt vad jag erfarit, vattendomstolens lokalfråga blivit på ett tillfredsställande sätt löst genom förhyrning.

Genom det av mig förordade förslaget skulle fullt tillfredsställande och tillräckliga lokaler beredas lantmäterikontoret. Det ifrågasatta läget är jämväl synnerligen lämpligt med hänsyn till länsresidensets omedelbara närhet. På grund av denna närhet torde det icke vara uteslutet, att de utvidgningsmöjligheter, som finnas å tomten i fråga, framdeles kunna komma till nytta även för tillgodoseende av länsstyrelsens lokalbehov, därest tillbyggnad för annat ändamål icke blir behövlig. Det av staden fordrade priset för tomten, vilken innehåller en areal av cirka 1,521 kvadratmeter, torde vara fullt skäligt.

Kostnaden för fullbordande av ifrågavarande byggnadsföretag har av länsstyrelsen beräknats till 120,000 kronor, under det byggnadsstyrelsen uppskattat kostnaden till 170,000 kronor. I båda fallen har tomtkostnaden medräknats. Oavsett vilken av dessa beräkningar kan komma att visa sig riktiga torde dock för budgetåret 1923—1924 icke behöva anvisas större belopp än länsstyrelsen ifrågasatt och som i statsverkspropositionen beräknats. Därest det sålunda föreslagna anslagsbeloppet visar sig otillräckligt, kan återstoden av det erforderliga anslaget anvisas för budgetåret 1924—1925.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till nybyggnad för lantmäterikontoret i Västerbottens län i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordad förslag för budgetåret 1923—1924 anvisa ett *extra* reservationsanslag av kronor 120,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.